

STORTINGET

Innst. 121 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 12 L (2023–2024)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i lov om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser (hjemmel for registreringsplikt for statssekretærer og politiske rådgivere)

Til Stortinget

1. Sammendrag

Kommunal- og distriktsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 30. november 2012 nr. 70 om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser.

Departementet foreslår en hjemmel for at Kongen i statsråd kan pålegge statssekretærer og politiske rådgivere å registrere sine verv og økonomiske interesser i et register som er tilgjengelig for allmennheten. I dag er det kun regjeringsmedlemmer som omfattes av hjemmelen i lovens § 1.

Se proposisjonen for nærmere omtale av bakgrunnen for forslaget, av gjeldende rett og GRECOs anbefalinger, av høringsforslaget, høringen og høringsinstansenes syn og av departementets vurdering.

Det vises i proposisjonen til at økonomiske og administrative konsekvenser av en registreringsplikt hovedsakelig vil knytte seg til hvordan registeret for registrering av opplysninger organiseres. Se omtale under departementets vurdering. Det vises i proposisjonen til at en ny løsning for registrering av verv og økonomiske interesser vil kunne ha både økonomiske og administrative konsekvenser. Det er om lag 50 statssekretærer i

regjeringsapparatet og om lag 20 politiske rådgivere. Kostnadene ved etableringen av en registerløsning vil dekkes innenfor departementets gjeldende budsjett-rammer.

2. Komiteens behandling

Komiteen har invitert til, men ikke mottatt, skriftlige høringsinnspill.

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt Stortingets presidentskap til uttalelse. Uttalelsen er gjengitt nedenfor under kapittel 4.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Kathrine Kleveland, fra Fremskrittspartiet, Bjørnar Laabak og Helge André Njåstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Prop. 12 L (2023–2024) og forslag i denne om endringer i lov 30. november 2012 nr. 70 om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser. Komiteen viser videre til at det foreslås en hjemmel for at Kongen i statsråd kan pålegge statssekretærer og politiske rådgivere å registrere sine verv og økonomiske interesser i et register som er tilgjengelig for allmennheten. Komiteen vil vise til at det i dag kun er regje-

ringsmedlemmer som omfattes av hjemmelen i lovens § 1.

Komiteen merker seg at formålet med forslaget er å få en hjemmel for å pålegge statssekretærer og politiske rådgivere den samme plikten som regjeringsmedlemmer i dag har til å registrere sine verv og økonomiske interesser. Komiteen viser til proposisjonen, som begrunner at en slik endring vil sikre økt åpenhet og bidra til å legge til rette for at allmennheten kan ha tillit til politikerne og forvaltningen, samt at åpenhet er en grunnleggende verdi i et demokratisk samfunn.

Komiteen merker seg at forslaget er i tråd med en anbefaling fra Europarådets antikorrupsjonsorgan, Group of States against Corruption (GRECO).

Komiteen viser for øvrig til resten av omtalen i proposisjonen.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Transparency International sin rapport Corruption Perceptions Index 2022 som syner at korrupsjon er eit stort verdsomspennande problem, og at

«politiske ledere må erkjenne den trusselen som korrupsjon utgjør for nasjonal og internasjonal fred og sikkerhet ved å integrere antikorrupsjonstiltak nasjonalt og internasjonalt gjennom krav til åpenhet, kontroll og aktivt engasjement med sivil samfunn».

I denne rapporten kjem Noreg på fjerdeplass og er mellom dei landa med minst korrupsjon. Transparency International åtvarar likevel om at sjølv land som kjem godt ut i korrupsjonsindeksen, må vere på vakt for dei mindre openberre problema som uklare ansvarsforhold og interessekonfliktar mellom politikk og næringsliv kan skape. Det kan oppstå bindingar som kan påverke avgjerder og undergrave tilliten til politiske lei- arar og personar i offentleg forvaltning. Desse medlemene meiner dei siste sakene som har vore framme i nasjonal politikk om habilitetsproblem hjå toppolitikarar understrekar kor viktig det er å opprette eigarskapsregister, synleggjere reelt eigarskap, bevisstgjere tilretteleggjarar i det politiske systemet og skjerpe etterleving av reglar mot korrupsjon og kvitvasking.

Desse medlemene syner til den femte oppfyllingsrapporten frå GRECO med ei vurdering av Noreg, som konkluderer med at norske styresmakter leverer tilfredsstillande på berre fire av 14 kontrollpunkt, og at Noreg difor enno har ein veg å gå for å sikre tilliten til habiliteten i offentleg forvaltning og politikk. Desse medlemene viser også til høyringssvara frå Norsk Journalistlag, Norsk Presseforbund, NRK og Norsk Redaktørforening, som etterlyser aksjonærregisteret som Stortinget bad om i 2014.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til budsjettavtalen mellom Sosia-

listisk Venstreparti og regjeringspartia i 2021 om at oppfylginga av vedtak nr. 496 (2013–2014) om å etablere ei offentlig løysing om eigarar av aksjeselskap i Noreg enno ikkje er slutført.

Komiteens medlem fra Rødt mener det er positive endringer som foreslås av regjeringen i Prop. 12 L (2023–2024). Dette medlem viser til Representantforslag 1 S (2023–2024) fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar, der det fremmes flere forslag for å styrke habilitetsreglene og gjenreise tillit til demokratiet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener sviktende håndtering av habilitet i forbindelse med aksjehandel og oppnevninger i regjeringsapparatet som så langt er avdekket, utgjør en alvorlig trussel mot folks tillit til demokratiet. Disse medlemmer viser til at Norges Journalistlag og Norsk Presseforbund i høyringssvaret til Prop. 12 L (2023–2024) mener det også må etableres systemer med effektive muligheter for innsyn og sanksjonsmuligheter for mangelfulle eller feilaktige opplysninger, samt at det er flere mangler ved dagens registreringsløsninger, blant annet når det gjelder registrering av aksjer, som må endres. Endelig pekes det på at den ideelle løsningen vil være at hele registeret er åpent og mulig å søke i.

Komiteens medlem fra Rødt viser særlig til forslag 7 i Representantforslag 1 S (2023–2024) der følgende foreslås:

«Stortinget ber presidentskapet legge fram forslag for Stortinget om endringer i Reglement om register for stortingsrepresentantenes verv og økonomiske interesser som sikrer:

- At antall aksjer og verdi på transaksjonstidspunktet registreres.
- At opplysningsplikten skal omfatte alle medlemmer av husholdningen, herunder ektefelle/samboer.
- At registeret legges om fra periodisk til løpende registrering og publisering.
- Et søkbart arkiv over historiske transaksjoner.
- At det vurderes en registreringsplikt som også omfatter ansatte, enten generelt eller i særlige tilfeller.
- At det vurderes en sanksjoneringshjemmel for manglende opplysninger.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter regjeringens vurdering av hvordan registeret skal organiseres:

«Etter en nærmere vurdering har departementet kommet til at Stortingets register ikke er egnet til å registrere opplysninger om statssekretærer og politiske rådgivere. Dette både av praktiske grunner og av mer prinsipielle hensyn. Det er naturlig at ansvaret for et

register for opplysninger fra statssekretærer og politiske rådgivere legges hos departementet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Prop. 12 L (2023–2024), der det lyder:

«Etter en nærmere vurdering har departementet kommet til at Stortingets register ikke er egnet til å registrere opplysninger om statssekretærer og politiske rådgivere. Dette både av praktiske grunner og av mer prinsipielle hensyn. Det er naturlig at ansvaret for et register for opplysninger fra statssekretærer og politiske rådgivere legges hos departementet. Departementet vil derfor arbeide for å etablere en registreringsløsning som vil bli tilgjengelig for allmennheten på en hensiktsmessig måte. Det er gode grunner for at også regjeringsmedlemmene skal bruke dette registeret til å registrere sine opplysninger. Departementet vil komme tilbake til dette gjennom forslag til forskriftsendringer om registerordning. Departementet legger til grunn at det vil være i tråd med loven § 1 å etablere en egen registerordning for alle disse persongruppene.»

Disse medlemmer viser til at departementet videre skriver:

«For å sikre et felles, åpent register så raskt som mulig viste departementet til at det burde vurderes om statssekretærer og politiske rådgivere registrerer sine opplysninger i Stortingets register inntil videre.»

Disse medlemmer mener at selv om det er grunner til å stille strengere og andre krav til regjeringsmedlemmer enn stortingsrepresentanter, er det viktig med et felles minimumsgrunnlag. For de folkevalgte kontroll med regjeringen er det også sentralt at dette spørsmålet ikke flyttes fra Stortinget til regjeringen.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kravene til registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser til enhver tid er minimum like strenge som kravene for stortingsrepresentanter.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser videre til rapporten fra GRECOs femte evalueringsrunde, som kom 29. oktober 2020. Helt spesifikt anbefalte GRECO den gangen Norge at statsråders ektefeller og familiemedlemmer burde underlegges opplysningsplikt om økonomiske interesser. Norges Journalistlag og Norsk Presseforbund viser i sitt høringsvar også til at det haster å få gjennomført de øvrige anbefalingene fra GRECO som ble omtalt i høringsnotatet. Disse høringsinstansene viser til at det haster med å pålegge ektefeller og nærstående familiemedlemmer til regjeringsmedlemmer (og statssekretærer og politiske rådgivere) opplysningsplikt for verv og økonomiske interesser.

Disse medlemmer vil i denne sammenhengen vise til Danmark, der de har et omfattende «opplysningskema vedr. ministres personlige interesser». Hensikten med dette opplysningskjemaet er godt begrunnet i introduksjonen:

«Nærværende opplysningskema har til formål at sikre den størst mulige åpenhet omkring ministres personlige økonomiske forhold mv. og derved medvirke til at sikre den almindelige tillid til, at ministrenes embedsførelse ikke påvirkes af usaglige hensyn. Opplysningskemaet udfyldes og sendes til Statsministeriet senest 1 måned efter ministerens tiltræden. Opplysningskemaet skal opdateres i sin helhed én gang årligt. I øvrigt vil væsentlige ændringer i ministerens interesser kunne meddeles løbende over for Statsministeriet. Det udfyldte opplysningskema offentliggøres på Statsministeriets internethjemmeside.»

Disse medlemmer mener et slikt opplysningskjema som de har i Danmark, er relevant i så måte fordi skjemaet omfatter verv og økonomiske interesser for både ministeren selv, men også ministerens ektefelle eller samboer.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Rødt følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til registrering av verv og økonomiske interesser også for regjeringsmedlemmers medlemmer av husholdningen, inkludert ektefeller og samboere.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har uttalt at den ønsker å se nærmere på forslag knyttet til registrering av regjeringspolitikeres medlemmer av husholdningens verv og økonomiske interesser. Disse medlemmer merker seg også at et forslag som omhandler dette, må ta hensyn til både Grunnloven og menneskerettighetene. Videre viser disse medlemmer til at forslag om å registrere regjeringspolitikeres medlemmer av husholdningen også må ta hensyn til personvern. Disse medlemmer merker seg at regjeringen har bedt Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling se nærmere på disse spørsmålene.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede forslag til registrering av verv og økonomiske interesser for regjeringspolitikeres medlemmer av husholdningen, inkludert ektefeller og samboere, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteen viser for øvrig til kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av habilitetssakene og ber regjeringen ta hensyn til konklusjonene fra denne behandlingen i sin utredning.

4. Uttalelse fra Stortingets presidentskap

Stortingets presidentskap uttaler i brev av 30. november 2023 til kommunal- og forvaltningskomiteen:

«Presidentskapets medlemmer viser til sine respektive partiers merknader i kommunal- og forvaltningskomiteens utkast til innstilling kapittel 3 og har ingen ytterligere merknader.»

5. Forslag fra mindretall

Forslag fra Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til registrering av verv og økonomiske interesser også for regjeringsmedlemmers medlemmer av husholdningen, inkludert ektefeller og samboere.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

V e d t a k t i l l o v

om endringer i lov om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser (hjemmel for registreringsplikt for statssekretærer og politiske rådgivere)

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 5. desember 2023

Lene Vågslid

leder og ordfører

I

I lov 30. november 2012 nr. 70 om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om registrering av regjeringsmedlemmers, *statssekretærers og politiske rådgiveres* verv og økonomiske interesser.

§ 1 skal lyde:

Kongen i statsråd kan pålegge *regjeringsmedlemmer, statssekretærer og politiske rådgivere* å registrere sine verv og økonomiske interesser i et register som er tilgjengelig for allmennheten. De registrerte opplysningene skal tas ut av det elektroniske registeret etter at vedkommende *har fratrudd som regjeringsmedlem, statssekretær eller politisk rådgiver.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

B.

I

Stortinget ber regjeringen sikre at kravene til registreringen av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser til enhver tid er minimum like strenge som kravene for stortingsrepresentanter.

II

Stortinget ber regjeringen utrede forslag til registrering av verv og økonomiske interesser for regjeringsspolitikeres medlemmer av husholdningen, inkludert ektefeller og samboere, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.